

Diagnòstic de salut comunitari de la Zona Bàsica de Salut Escola Graduada 2018

«La promoció de la salut és duita a terme PER i AMB les persones, no SOBRE o ENVERS les persones. Millora la capacitat de les persones per actuar i la capacitat dels grups, de les organitzacions o de les comunitats per influir en els factors determinants de la salut.»

Organització Mundial de la Salut. *Declaració de Jakarta*

Autoria

- Gómez Alonso, Montserrat. Infermera del Centre de Salut Escola Graduada (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Mascaró García, Ana. Mediadora cultural del Centre de Salut Escola Graduada i del Centre de Salut Son Gotleu (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- March Lluï, Sebastià. Sociòleg de la Cooperativa APLICA
- Janer Llobera, Joana Maria. Metgessa de família del Gabinet Tècnic. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Caldentey Ribera, Aina. Infermera del Centre de Salut Escola Graduada (Palma). Gerència d'Atenció Primària de Mallorca

Revisió

- Cabeza Irigoyen, Elena. Cap del Servei de Promoció de la Salut i dels Hàbits Saludables. Direcció General de Salut Pública i Participació. Conselleria de Salut i Consum del Govern de les Illes Balears
- Méndez Castell, Maria Consolació. Subdirectora d'infermeria del Sector Sanitari de Migjorn. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Servera Gornals, Margalida. Subdirectora mèdica del Sector Sanitari de Migjorn. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca
- Vidal Thomàs, M. Clara. Infermera del Gabinet Tècnic. Gerència d'Atenció Primària de Mallorca

Col·laboracions

- Associació de Veïns Canamunt – Ciutat Antiga
- Associació de Veïns Ses Veles
- Veïnats del barri
- Casal Petit
- Professionals del Centre de Salut Escola Graduada
- CEIP Escola Graduada
- IES Arxiduc Lluís Salvador
- Ajuntament de Palma
 - Casal Ciutat Antiga
 - CMSS Ciutat Antiga
 - CMSS Estacions
 - Marta Bonnail Martín. Tècnica en Estadística de l'Àrea d'Igualtat. Ajuntament de Palma
 - Policia de barri
 - Servei d'Acolliment Municipal

Agraïments

A totes les persones del barri que ens han ajudat a elaborar aquest document

Revisió lingüística i maquetació

Bartomeu Riera Rodríguez. Tècnic del Servei de Planificació Lingüística. Serveis Centrals. Servei de Salut de les Illes Balears

Edició

Gerència d'Atenció Primària de Mallorca. Setembre de 2019

ISBN

978-84-09-14238-5

Com citar aquest document

GERÈNCIA D'ATENCIÓ PRIMÀRIA DE MALLORCA. *Diagnòstic de salut comunitari de la Zona Bàsica de Salut Escola Graduada 2018*. Palma, 2019

Índex de continguts

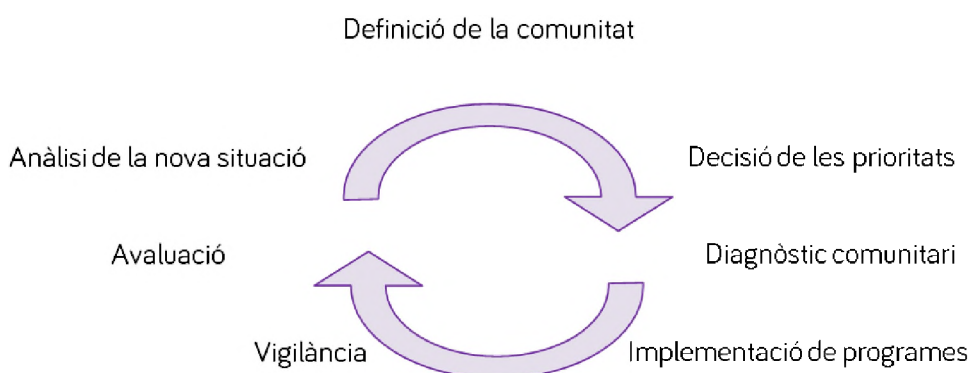
Introducció.....	7
Descripció de la ZBS Escola Graduada.....	10
Anàlisi quantitativa.....	12
Anàlisi qualitativa	18
Actius en salut.....	27
Conclusions.....	28
Glossari.....	30
Bibliografia.....	31

Introducció

L'any 2013 ens vàrem plantejar fer un diagnòstic comunitari de salut que permetés conèixer la realitat de la Zona Bàsica de Salut (ZBS) Escola Graduada i establir una coordinació intersectorial i multidisciplinària per donar resposta a totes les necessitats de la població, atès que els serveis de salut tot sols no són capaços de donar aquesta resposta. Es tractava no només de centrar-se en el coneixement de les necessitats, sinó com a estratègia de salut pública que prengui en consideració la població com un tot per promoure'n el benestar i posar en pràctica el principi d'equitat. D'aquesta manera milloraria la nostra intervenció comunitària, assistencial i de promoció de la salut.

L'atenció primària orientada a la comunitat es defineix com una pràctica unificada a l'atenció primària individual i familiar amb l'atenció comunitària i dirigida a millorar la salut de la comunitat com un tot. El procés de desenvolupament de l'atenció primària orientada a la comunitat ha de ser pràctic i experimental, i ha de permetre superar el problema d'integrar el mètode clínic amb l'estratègia poblacional.

Aquest diagnòstic s'engloba en un procés cíclic de planificació basat en les necessitats de la població que estaria definit així:

L'enfocament d'elaboració del diagnòstic ha d'estar encaminat a una visió positiva de la salut i a programes de promoció, prevenció i manteniment, a més del tractament de la malaltia.

Aquest document ha de servir com a eina per implementar activitats, programes i intervencions amb la comunitat, prioritzar problemes i millorar la comunicació i la coordinació amb totes les persones i les entitats que vivim i feim feina en aquesta ZBS. En definitiva, es tracta de millorar la salut de la comunitat i de les persones que la integren.

Objectius

- Conèixer la nostra població.
- Prioritzar els problemes de salut comunitària de la població de la ZBS.
- Programar intervencions adequades a les necessitats sentides i percebudes de la comunitat.
- Fer activitats d'educació per la salut orientades a la comunitat.
- Millorar la comunicació entre la comunitat i les entitats.

Metodologia

Qualitativa

Per elaborar la part qualitativa del diagnòstic hem utilitzat el mètode *rapid appraisal* ('avaluació ràpida') d'acord amb les guies publicades per l'Organització Mundial de la Salut. Aquesta tècnica recull la informació de tres fonts: entrevistes a informants clau, observacions directes i registres escrits sobre el lloc d'estudi. Permet definir quins són els problemes, més que especificar quanta gent n'està afectada. Atès que es tracta d'un mètode qualitatiu, presenta limitacions de biaix en l'elecció dels informants i en la interpretació dels resultats, però també ofereix avantatges, perquè és un mètode econòmic i simple.

En conseqüència, l'any 2013 es varen fer entrevistes a informants clau per saber el seu punt de vista sobre el barri i la zona on viuen i/o fan feina. L'elecció dels informants va ser intencional, tenint en compte els grups d'edat i on vivien o quina n'era la zona de feina:

- Es varen fer tretze entrevistes en profunditat, amb un format de preguntes obertes. No sempre es parlava de tots els indicadors que preteníem recollir, sinó que les preguntes se centraven en un tema concret: el més important d'una entrevista qualitativa és no influir la resposta de les persones entrevistades i deixar que s'expressin.
- Les entrevistes varen quedar dividides segons si pertanyien a «dins murada» o a «fora murada». Es va fer aquesta divisió de territori perquè tant les dades com la realitat d'ambdues zones són diferents i també els recursos que es concentren a cadascuna. També es va entrevistar els professionals del Centre de Salut (CS) Escola Graduada.
- En la taula següent s'especifiquen les entrevistes que s'han fet segons el grup poblacional al qual representen i al lloc físic dins el barri on se situen.

	Infants	Joves	Dona	Adults	Gent gran
Dins murada	CEIP Escola Graduada	Educadors del CMSS Ciutat Antiga	Casal Petit Servei d'Acolliment Municipal	Polícia de barri de Ciutat Antiga Associació de Veïns Canamunt	Casal Ciutat Antiga Veïnada de tota la vida
Fora murada	CEIP Escola Graduada	IES Arxiduc Lluís Salvador Educadors del CMSS Estacions		Polícia de barri de ses Estacions Associació de Veïns Ses Veles	

- A més, es varen fer entrevistes a pacients i al personal mèdics, d'infermeria i d'admissió.
- Una de les preguntes que es va plantejar específicament a tots el grups entrevistats va versar sobre la problemàtica percebuda a la zona de la Porta de Sant Antoni.
- Hi ha serveis que varen col·laborar molt activament en les entrevistes, però amb d'altres no s'han pogut fer tal com preteníem.
- Com hem dit, les entrevistes es varen fer durant l'any 2013; aquest any s'havien retirat les targetes sanitàries a les persones indocumentades residents a les Illes Balears, tot aplicant el Reial decret 16/2012. Val a dir que l'any 2015 les persones afectades varen recuperar aquest dret, però només a les Illes Balears. Però des del mes de juliol de 2018 està vigent una normativa nova, el Reial decret llei 7/2018, de 27 de juliol, sobre l'accés universal al Sistema Nacional de Salut, en virtut del qual totes les persones de l'estat recuperen el dret a l'assistència sanitària. Atesos aquests canvis, no hem inclòs aquest indicador en l'explotació de les entrevistes.

- A l'hora de transcriure les entrevistes es varen dividir els diferents discursos segons la temàtica tractada: barri, població infantil, població adolescent, dona, població adulta, població anciana i problemes del barri (referits al centre de salut o als actius en salut). I de cada grup poblacional es varen recollir diferents indicadors de salut: alimentació, higiene, prevenció, educació, accidents, sexualitat, tòxics, relacions sociofamiliars i malalties mentals.
- L'any 2018 es va decidir fer un grup focal convidant a les entitats i a les persones que havien participat en les entrevistes i també a d'altres de noves, perquè fessin una primera lectura i una valoració de si el concepte que tenen de la comunitat havia variat o no.

Quantitativa

Per elaborar la part quantitativa hem explotat les dades que ens han aportat les bases de dades de l'Ajuntament de Palma i les dades d'atenció sanitària d'Història Clínica i de CIVITAS (Servei de Salut).

L'explotació de les dades quantitatives ha resultat perjudicada pel sistema d'obtenció i per la diferència entre diferents serveis. Hi ha hagut dificultats o impossibilitat d'obtenir determinades dades que consideram essencials per fer el diagnòstic, com ara les dades de l'INEM o les dades relatives a la dependència.

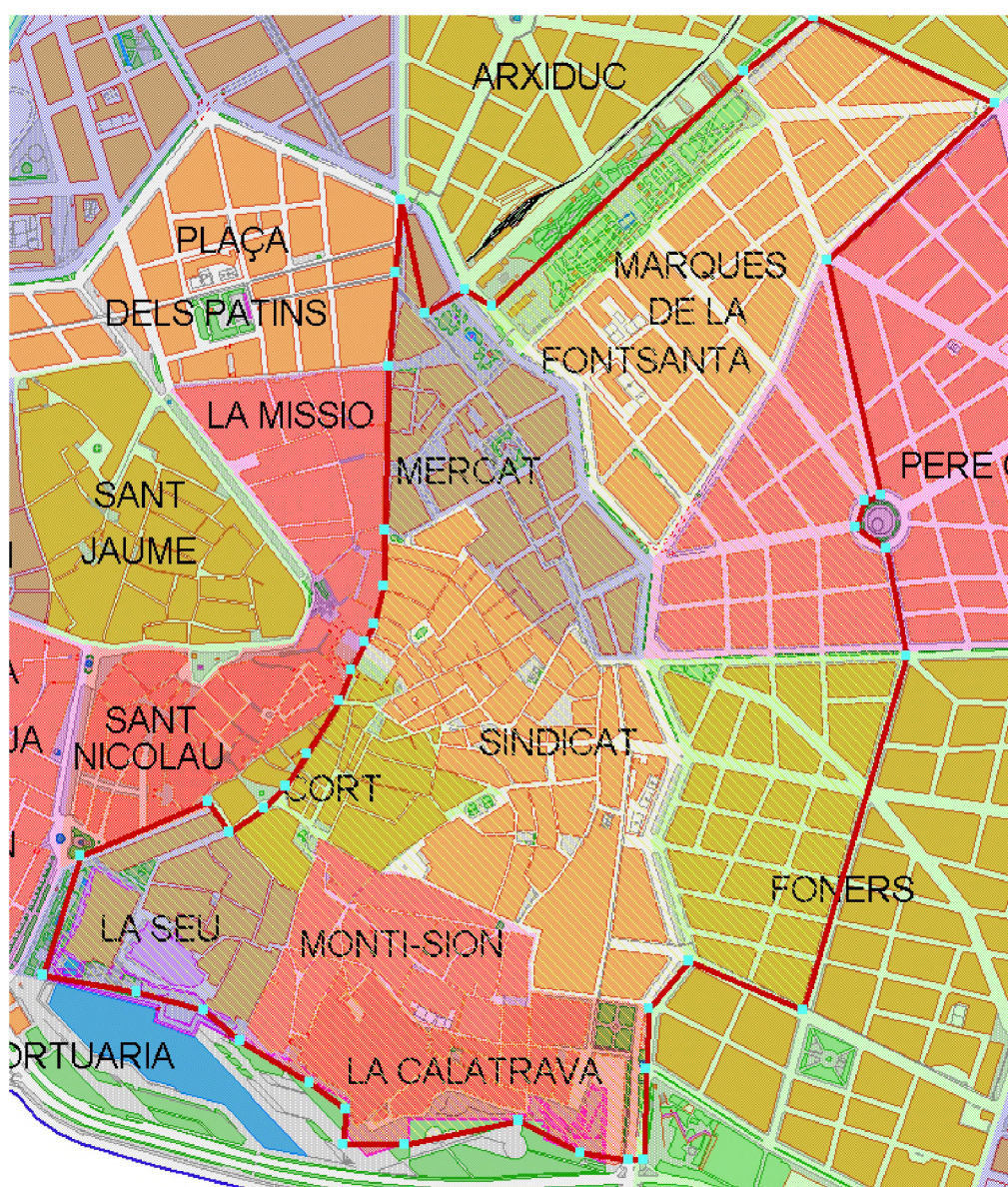
Actius

El CS Escola Graduada va iniciar la identificació d'actius al mateix temps que el projecte de rutes saludables. L'any 2012 es va començar a definir amb la comunitat el recorregut del que seria la ruta saludable de la ZBS. En conseqüència, ens vàrem plantejar conèixer el barri i per això vàrem cercar dades relacionades amb la salut de les persones de la ZBS. També vàrem identificar els actius del barri amb la comunitat que hi viu i vàrem explorar l'opinió sobre alguns temes del barri amb persones clau de la comunitat per mitjà d'entrevistes obertes. Simultàniament, la Conselleria de Salut va començar a treballar la guia d'elaboració del mapa d'actius de les Illes Balears, en la qual es recomana recopilar informació sobre els actius per mitjà d'un primer esborrany de fitxa. Amb aquest sistema vàrem fer una primera llista d'actius en salut. Més endavant, la Conselleria —juntament amb el Ministeri de Sanitat— va elaborar i definir la fitxa definitiva per a la recollida d'actius.

Posteriorment vàrem derivar el projecte a la Comissió Infantojuvenil de la ZBS i amb la metodologia del *mapping party* vàrem fer una sortida al carrer per iniciar la recollida d'actius. Com que la ZBS s'ubica al centre històric de Palma i hi ha gran quantitat d'ofertes de tot tipus, vàrem decidir dividir la zona de recollida per carrers. Durant els primers mesos de 2017 vàrem anar elaborant la llista d'actius en salut, que vàrem enllestir el mes de maig i la vàrem remetre a la Conselleria, que va geolocalitzar els actius en la pàgina web «Localiza salud», del Ministeri de Sanitat (localizasalud.mscbs.es).

Descripció de la ZBS Escola Graduada

El CS Escola Graduada, inaugurat l'any 1988, està ubicat al barri antic de Palma (carrer del Socors, 36-38) i atén una població de 25.000 persones —que augmenta a causa de l'estacionalitat durant l'estiu i dels treballadors de les empreses del centre de Palma). Abasta població tant del centre històric com dels barris que hi confronten. Per tant, els barris que pertanyen a la nostra ZBS són Cort, Foners, la Calatrava, la Seu, Marquès de la Font Santa, Mercat, Montis-ion, Pere Garau i Sindicat, tot i que d'alguns barris no se n'abasta la totalitat, de manera que una part de la població és atesa en altres centres de salut (vegeu la taula de la pàgina 14).

Com hem dit, la ZBS abasta una part del centre històric de Palma, que estava delimitat per l'antiga murada, cosa que ens serveix per especificar el diagnòstic entre «dins murada» (actualment, les avingudes) i «fora murada».

Al costat del centre de salut, en direcció a la mar hi ha el barri de la Calatrava. En aquesta zona hi ha els grans referents institucionals (Parlament, Ajuntament, Bisbat) i monumentals (Llonja, palau de l'Almudaina, catedral). Per tant, és una zona plena de turistes i de persones que acudeixen al barri a fer feina. Històricament, la Calatrava era un barri on vivien les classes treballadores; a poc a poc, el barri es va anar degradant i desindustrialitzant, cosa que va dur aparellat un procés de buidatge i envelliment poblacional. Però els anys 90, amb el boom immobiliari, els habitatges del barri varen experimentar un augment de preus, sobretot entre 1990 i 2006. Aquest procés va tenir el punt màxim a la Calatrava, amb un increment del preu del 460,7 %.

A l'altre costat del centre de salut hi ha el barri de la Gerreria, històricament identificat com el barri *xino*. Aquesta zona és actualment un nou eix de creixement urbà, on s'observa un procés de gentrificació (terme anomenat també *aburgesament* o *elitització* per Ruth Glass), que suposa l'expulsió de la població resident a causa del canvi urbanístic. La gentrificació es tradueix en una expansió quantitativa amb l'increment de la indústria turisticoimmobiliària i una expansió qualitativa que suposa l'expulsió dels persones que fins aleshores eren residents del barri. Tot això ha donat lloc a un boom immobiliari que ha desbordat les realitats socials locals. Així doncs, passam de l'anàlisi d'un procés global a les relacions socials locals que afecta.

A final del segle XIX, coincidint amb l'enderroc de la murada, va ser necessari redactar un projecte general d'eixample que ordenàs urbanísticament la ciutat extramurs. L'any 1886, l'Ajuntament de Palma va convocar el concurs i elegí el projecte de l'enginyer Bernat Calvet, que articulava l'eixample amb forma de gran corona circular abastant tot el contorn de la ciutat antiga, des del Jonquet fins al Molinar. Els barris de Foners, Marquès de la Font Santa i Pere Garau, que pertanyen a la nostra ZBS, varen sorgir en aquella època.

Quan la població d'un equip d'atenció primària inclou comunitats diverses, és molt millor considerar-les per separat, perquè poden presentar problemes de salut o prioritats diferents. Per aquest motiu hem diferenciat la zona que anomenam *dins murada* (Cort, la Calatrava, la Seu, Mercat, Montisíon i Sindicat) i la zona que denominam *fora murada* (Foners, Marquès de la Font Santa i Pere Garau), perquè s'ha observat que es tracten de dues poblacions molt diferenciades i amb necessitats diferents.

La nostra ZBS no coincideix amb l'àrea d'influència d'altres recursos, com ara els serveis socials municipals, escoles, districtes municipals, etc., cosa que moltes vegades dificulta la coordinació, però que enriqueix els barris amb població i equips diferents.

Anàlisi quantitativa

Les dades que es mostren a continuació provenen de diverses fonts:

- padró municipal de Palma en data d'1 de gener de 2017
- Història Clínica de l'e-SIAP i CIVITAS en data de 31 de desembre de 2017
- grup de morbiditat ajustat, explotat pel Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat
- dades estadístiques de 2016 de l'Agència Tributària.

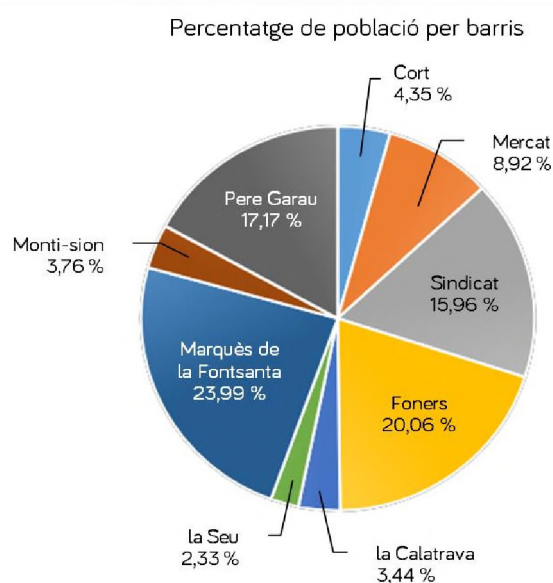
Població de la ZBS per barris

	Població	Part del barri inclosa en la ZBS	Percentatge dins la ZBS
Palma	434.516	—	—
ZBS Escola Graduada	28.032	—	—
Marquès de la Font Santa	6.726	100 %	23,99 %
Foners	5.622	33 %	20,06 %
Pere Garau	4.814	17 %	17,17 %
Sindicat	4.475	100 %	15,96 %
Mercat	2.502	100 %	8,92 %
Cort	1.200	81 %	4,35 %
Monti-sion	1.054	100 %	3,76 %
la Calatrava	966	100 %	3,44 %
la Seu	653	100 %	2,33 %

Dades del padró municipal (2017).

S'observa que la ZBS abasta el 100 % de la població dels barris de la Calatrava, la Seu, Marquès de la Font Santa, Mercat, Monti-sion i Sindicat. No obstant això, en el còmput poblacional total alguns representen un percentatge baix de la població total de la ZBS, com són els casos barri de la Seu, que només hi aporta el 2,33 % de la població, i de la Calatrava, amb el 3,44 %.

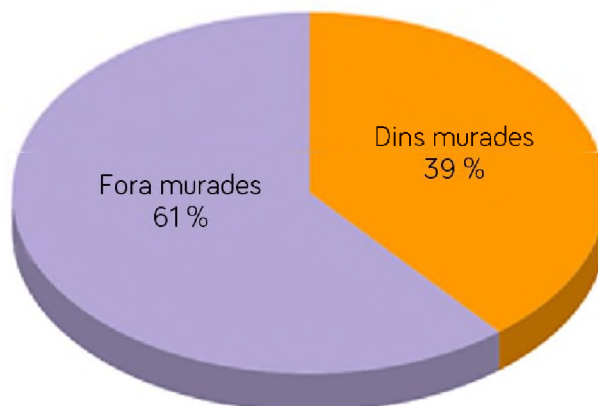
En canvi, en alguns barris només atenem una minoria de la població (per exemple, el 17 % Pere Garau o el 33 % de Foners), però en conjunt representen el 37 % de la nostra població total.

Dades del padró municipal (2017).

La població de fora murada representa el 61,22 % de la població total que atén la ZBS, amb una mitjana de densitat de 383,2 hab./km²; per l'altra part, la població de dins murada representa el 38,76 %, amb una densitat de 156,9 hab./km². Val a dir que la mitjana de densitat de la ZBS és de 243,2 hab./km² i la de Palma és del 22,3 hab./km².

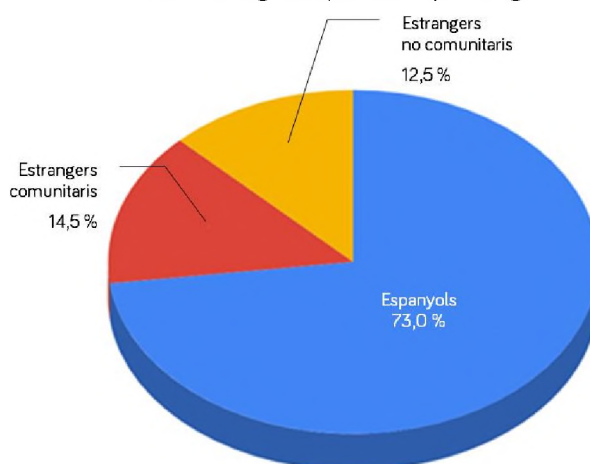
Percentatge de població dins i fora murades

Dades del padró municipal (2017).

Població estrangera

Percentatge de població per origen

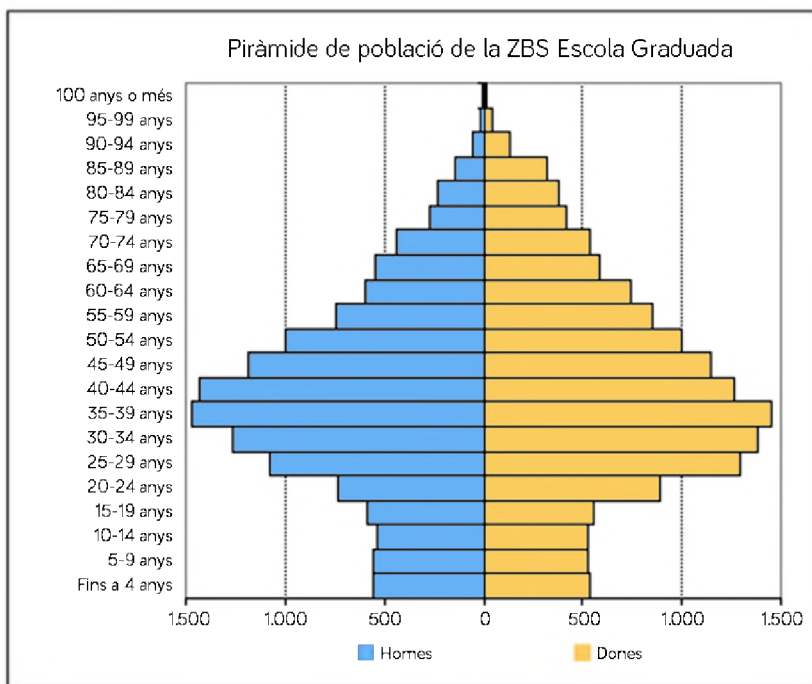
Dades del padró municipal (2017).

S'observa que la població estrangera de la nostra ZBS representa el 27 % del total. Val a dir que el percentatge de població estrangera de tot Palma és del 20 %.

Per nacionalitats, les més representades són la italiana, l'alemanya, la boliviana, la búlgara i la romanesa. En canvi, per estat de naixement, els que tenen més representació són Bolívia, l'Argentina, Alemanya, l'Equador i Colòmbia.

Piràmide de població de la ZBS Escola Graduada

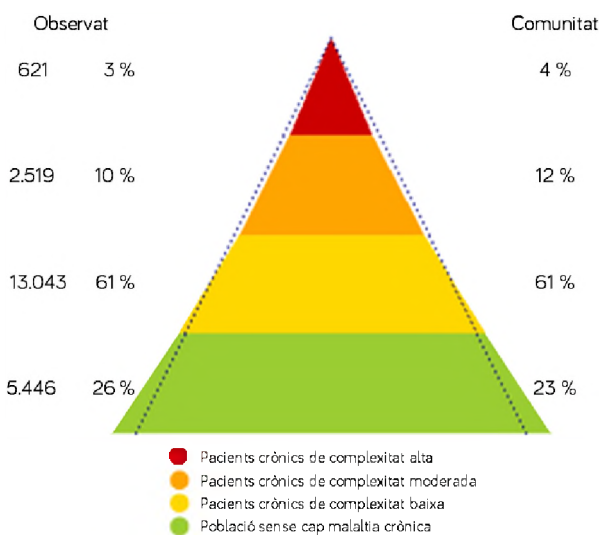
En la piràmide de població s'observa una proporció similar d'homes i dones, però amb una diferència a favor de les dones a partir dels 65 anys.

Font: elaborat per l'Àrea d'Igualtat a partir de les dades de l'Ajuntament de Palma.

Estratificació (piràmide GMA)

En la piràmide d'estratificació poblacional basada en grups de morbiditat ajustats s'observa que hi ha una base més ampla que la mitjana esperada. Això vol dir que hi ha menys població de pacients crònics complexos i de pacients crònics avançats i més població sense cap malaltia crònica, amb la qual s'ha de treballar la prevenció i la promoció de la salut.

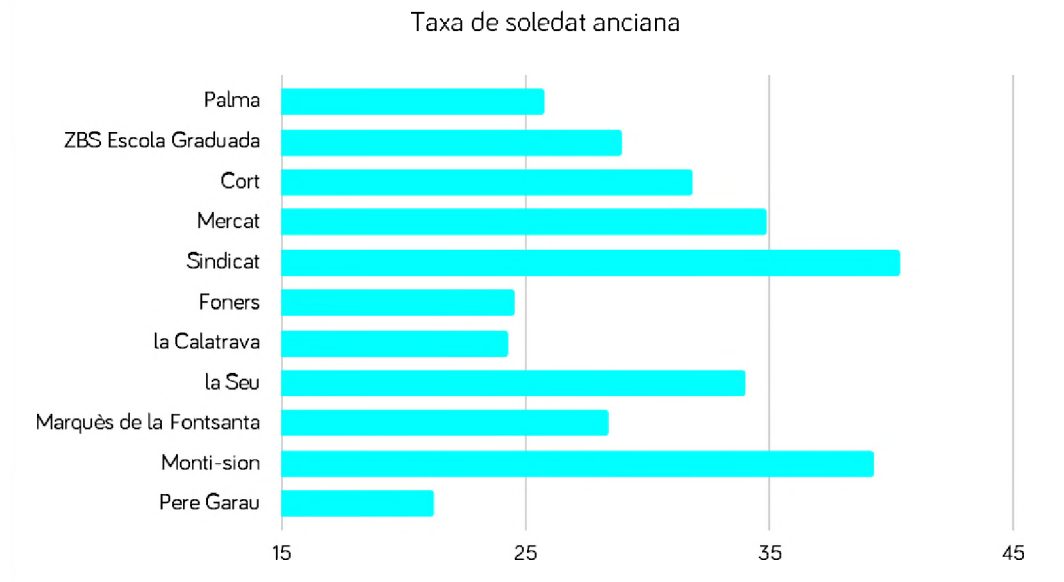
Els valors amb puntets fan referència al total de la comunitat

Dades del grup de morbiditat ajustat, explotat pel Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat.

Taxes de població

La taxa infantil de la ZBS (12,3) és menor a cada un dels barris que la del conjunt de Palma (15,4), sobretot al barri de Cort (9,8).

La taxa de sobreenvelliment als barris de Mercat (9,6) i la Seu (10,0) és molt més alta que la del conjunt de Palma (7,1) o de la ZBS (7,1). Per tant, hi ha dos barris molt envellits, i coincideix que també hi ha la taxa de dependència anciana més alta, 25,4 i 32,6 respectivament.

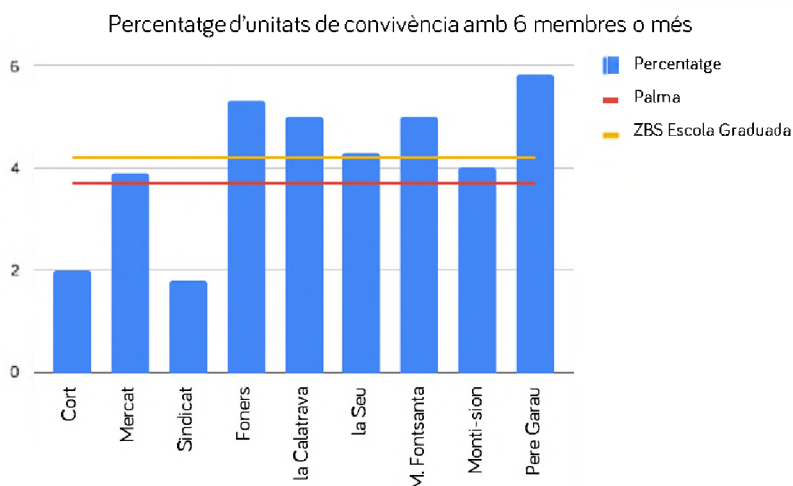

Dades del padró municipal (2017):

S'observa que la taxa de soledat anciana és més alta a la nostra ZBS (29,0) que al conjunt de Palma (26,0), i que és del 34,1 als barris de dins murada (a Sindicat arriba a 40,4); en canvi, la taxa dels barris de fora murada és de 24,8, molt més semblant a la taxa total de Palma. Així i tot, no coincideixen els barris amb la taxa de dependència anciana més alta amb els de la taxa de soledat anciana; això indica que els ancians dependents no viuen tot sols, sinó que són els més autònoms els que sí que viuen tot sols. La població anciana que viu tota sola està concentrada als barris de dins murada.

Unitats de convivència

Als barris de fora murada és on hi ha domicilis on la unitat de convivència de deu membres o més és molt més alta que als barris de dins murada.

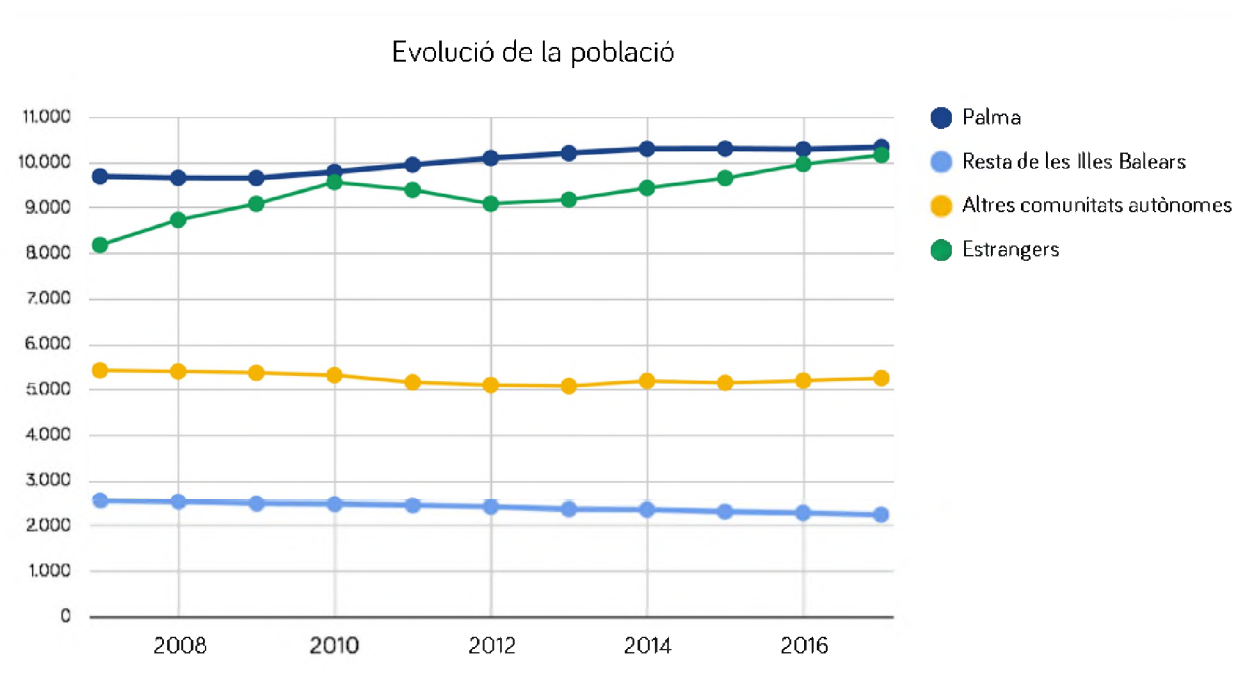
Dades del padró municipal (2017).

Unitat de convivència amb membres de 80 anys o més

A Palma, el percentatge d'ancians de 80 anys o més que viuen tot sols és del 38,37 %, molt similar al de la ZBS (37,81 %). No obstant això, a la ZBS hi ha barris (Mercat i la Seu) on els percentatges arriben al 48,84 % i al 46,67 %, respectivament. És a dir, gairebé la meitat de les persones de 80 anys o més d'aquests barris viuen totes soles. S'observa que aquestes dades coincideixen amb els barris que presenten la taxa de sobreenvelliment més alta.

Evolució de la població

En els darrers deu anys, la població a Palma ha augmentat un 7,5 %, segons el padró municipal. La mitjana d'augment poblacional a la ZBS Escola Graduada és del 8,2 %, lleugerament superior a la de Palma, però en alguns barris l'augment arriba al 19 % (Sindicat). Per edats, tots els trams d'edat augmenten, menys el de 16 a 29 anys, que presenta una lleugera pèrdua.

Dades del padró municipal (2017).

Com es pot observar, la variació de la població els darrers deu anys és manté similar per a la població de Palma, de les Illes Balears i de les altres comunitats autònomes, però hi ha un increment de 2.000 persones vingudes d'altres països, cosa que suposa un 92,68 % de l'increment de la població total. A banda d'això, el nombre de dones s'ha incrementat més que el d'homes proporcionalment a tots el barris.

Defuncions

Els motius de defunció són similars en percentatges a la totalitat de Palma, de manera que no en destaca un per damunt dels altres. Els motius principals són el càncer (més freqüent entre els homes que entre les dones), les malalties del sistema circulatori (en aquest cas, superior entre les dones) i les malalties del sistema respiratori (percentatges molts similars d'homes i de dones).

Freqüentació

El percentatge de visites per any sobre la població total de la nostra ZBS és del 75,66 % entre els infants i del 72,27 % entre els adults, similars a la mitjana dels centres d'atenció primària de Mallorca, que és del 74 %. Per una altra banda, la freqüentació a les consultes de pediatria és de 7,22 visites l'any, superior a la mitjana de l'atenció primària de Mallorca; en canvi, la freqüentació entre els adults se situa en 7,40 visites l'any, una de les més baixes.

Morbiditat

El percentatge d'adults amb diagnòstic d'obesitat, hipertensió o diabetis és similar al percentatge de l'atenció primària de Mallorca. En canvi, el percentatge de pacients amb diagnòstic d'MPOC i/o asma i fumadors és lleugerament inferior.

El percentatge d'infants amb excés de pes de la ZBS és del 7,27 %. Segons el II Estudi sobre la prevalença de sobrepès i obesitat infantil i juvenil, s'esperaria una xifra del 10 %.

Població en situació de dependència

La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, defineix la *dependència* com «l'estat de caràcter permanent en què es troben les persones que, per raons derivades de l'edat, la malaltia o la discapacitat, i lligades a la falta o la pèrdua d'autonomia física, mental, intel·lectual o sensorial, necessiten l'atenció d'una altra o altres persones o ajudes importants per fer activitats bàsiques de la vida diària o, en el cas de les persones amb discapacitat intel·lectual o malaltia mental, d'altres ajudes per a la seva autonomia personal».

Per tant, es troben en aquesta situació les persones següents:

- Gent gran en situació de dependència.
- Persones amb discapacitats moderades i greus o gran dependents.
- Infants de menys de tres anys amb problemes de dependència.
- Persones amb discapacitat psíquica, intel·lectual o amb alguna malaltia mental que estiguin en situació de dependència.

Aquestes són algunes dades de 2015:

- El 13,27 % de les sol·licituds de dependència cursades a Palma són de la ZBS Escola Graduada.
- S'observa una gran diferència per sexes: les dones varen cursar 770 sol·licituds i els homes només 372.
- El grau reconegut més sovint és el grau II. Encara queda un gran nombre de persones que estan pendent que se'ls assigni un grau.
- Les prestacions més sol·licitades són les de cures familiars, seguides a molta distància per l'atenció residencial.

Dades econòmiques

Segons les dades de l'IRPF de 2016 relacionades amb els codis postals i obtingudes de les estadístiques de l'Agència Tributària, s'observa que a la nostra ZBS s'inclouen Montisíon (mitjana de renda de 38.702 €) i Centre-Mercat (30.514 €) com dos dels barris més rics de Palma; en contraposició, Pere Garau (20.038 €) s'inclou entre els barris més pobres.

Anàlisi qualitativa

Aquesta anàlisi és el resultat de transcriure les opinions que hem recollit, traduïdes de les originals.

Dins murada

Les entrevistes que es varen fer dins murada corresponen a una veïnada del barri, al policia de barri de Ciutat Antiga i a representants de l'Associació de Veïns Canamunt, del Casal Ciutat Antiga, del Casal Petit i del CMSS Ciutat Antiga.

Qui som?

- Les persones entrevistades coincideixen que és una zona molt heterogènia, amb molts de contrastos i amb categories socials molt diverses. S'hi combinen una zona de dia, molt freqüentada per gent de pas de tota l'illa perquè hi ha una gran concentració de comerços i recursos institucionals i administratius ubicats als carrers principals del barri, i una zona de nit, més tranquil·la i menys transitada. Persones de tot Palma acudeixen a la zona atretes per la gran quantitat d'oferta formativa.
- També hi coincideixen diferents recursos destinats a persones en risc d'exclusió social.

«Aquest barri acull gent del circuit d'exclusió social». *Educadors del CMSS Ciutat Antiga*

- A més dels comerços i dels recursos, és una zona turística amb un gran patrimoni històric i cultural que fa que molts visitants transitin pels carrers del barri. Tot hi que hi ha gran quantitat de comerços, es troben a faltar els comerços de tota la vida, que han anat tancat al llarg dels darrers anys.

«Té molta més vida de matí que d'horabaixa: hi ha els jutjats, el PAC...».
Educadors del CMSS Ciutat Antiga

«El petit comerç està tancant i això canvia la fisonomia del barri: els comerços cada vegada s'assemblen més als d'altres ciutats europees». *Associació de Veïns Canamunt*

- És un barri multiclasse que ha patit una transformació urbanística recent, cosa que la gent *de tota la vida* viu com una pèrdua de patrimoni. Amb aquesta reforma, es parla de falta de vida comunitària.
- Hi trobam una població nouvinguda de classe alta que viu als palaus de la façana marítima, famílies de classe mitjana-alta de professions liberals, persones mallorquines, un reducte de persones d'ètnia gitana que han nascut i crescut al barri i persones migrades d'una gran varietat de països (Bulgària, Romania, el Marroc, Colòmbia, Bolívia, Nigèria...). La gent amb menys recursos se n'ha hagut d'anar a viure a altres barris de Palma.

«Els veïnats ja no et saluden». *Veïnada del barri*

«Hi ha veïnats que hi han viscut tota la vida». *Educadors del CMSS Ciutat Antiga*

«Abans era un barri més deixat, però estava més integrat». *Personal mèdic del Centre de Salut Escola Graduada*

- Els habitatges d'aquesta zona reflecteixen el contrast de la població que hi viu: palaus i pisos de nova construcció per a la gent de classe mitjana-alta; cases antigues, sense ascensor, i cases en mal estat o abandonades amb infraestructura insuficient.

«No tenen gelera, no tenen electricitat, habitatges molt antic». *Educadors del CMSS Ciutat Antiga*

«La dutxa a ca meva no funciona». *Veïnada del barri*

- En general hi ha una sensació de pèrdua d'identitat, de falta de familiaritat, de quan tothom es coneixia i se saludava quan topaven pel carrer. No hi ha una delimitació física de l'espai que faciliti aquest sentiment de pertinença, està tot molt mesclat.

«Han buidat el barri». *Educadors del CMSS Ciutat Antiga*

- Joves i adolescents no se senten identificats amb el barri, no hi tenen un espai propi de participació i el poc espai de què disposen el troben al carrer, però pensen que hi ha massa presència policial. Això fa que falti aquest sentiment de pertinença al barri on viuen.

«Els joves no tenen [sentiment de] pertinença, diuen que aquest barri no els agrada, diuen que hi ha molta policia, que no hi ha espais per a ells on concentrar-s'hi i que els acullin». *Educadors del CMSS Ciutat Antiga*

«Els adults viuen en un etern passar. Hi ha una nova fornada que reivindica la pertinença al barri». *Educadors del CMSS Ciutat Antiga*

«Hi ha veïnats que han viscut tota la vida aquí». *Casal Ciutat Antiga*

«Hi ha gent que només hi ve a fer feina i gent que només hi ve a dormir, fan feina fora». *Policia de barri de Ciutat Antiga*

- La població infantojuvenil i adolescent presenta uns hàbits d'alimentació inadequats —alt consum de brioixeria industrial a causa de la poca implicació de les famílies— i falta d'higiene bucodental. Com a malalties s'identifiquen el sobrepès i l'obesitat.

«Les famílies no s'organitzen per fer el menjar».

«Mengen en molta quantitat».

«Hi ha persones que van al bar a menjar un entrepà».

Educadors del CMSS Ciutat Antiga

- El fet que hi hagi gran quantitat d'habitatges sense ascensor fa que la gent gran o la que té amb problemes d'autonomia quedi reclosa al seu domicili. A més, hem de tenir en compte que la major part d'aquestes persones viuen totes soles. La percepció dels serveis sanitaris i socials coincideix que hi ha pacients molt ancians i amb pocs recursos.

«Habitatges no accessibles per a la gent gran». *Personal mèdic del Centre de Salut Escola Graduada*

Què feim?

Tot seguit s'enumeren les accions i els actius del barri que s'han destacat a les entrevistes, i també les mancances.

- Amb la remodelació es varen fer places i parcs al barri, però no sempre amb la dotació necessària per gaudir-ne.

«hi han fet places, però no hi poden jugar els infants». *Casal Petit*

- Els infants i la gent gran troben al barri diferents espais de participació i prenen part en activitats comunitàries proposades per entitats diverses; en canvi, la població jove i adulta jove no ho fa.

«Al Centre Flassaders es fan molts de cursos». *Policia de barri de Ciutat Antiga*

- El Centre de Salut Escola Graduada, conjuntament amb entitats de la zona, va crear una ruta saludable, que ha tingut una gran acollida entre els usuaris. Actualment es manté aquesta activitat. A banda d'això, la gent del barri va a caminar al passeig marítim, ells anomenen «la ruta del colesterol».

«Per recomanació del metge camín una hora i mitja; la ruta saludable és molt guapa, però resulta curta». *Veïnada del barri*

- El Casal Ciutat Antiga és un menjador per a persones de més de 60 anys, que té servei de dutxa i de bugaderia i organitza activitats de temps lliure, etc., però és un servei infravalorat i que es fa servir poc.

«Hi ha gent que no ve perquè pensa que és un menjador per a gent pobre». *Monitora del Casal Ciutat Antiga*

- S'identifica l'Associació de Veïns Canamunt com una entitat que organitza festes i col·labora amb el barri en la distribució d'aliments a les persones ateses pels serveis socials.
- Es valora positivament el mercat de l'Olivar.
- Es pot escoltar música a les places públiques.
- Els recursos que poden beneficiar la salut són molt limitats i estan relacionats sobretot amb els turistes, més que amb els residents.

- Hi ha hagut un augment significatiu del nombre de bars amb terrassa, que ocupen espai de pas públic i per això les persones no hi poden passar.

«A la plaça d'en Coll hi ah molts de bars i no s'hi pot passar». *Veïnada del barri*

- Es va instaurar al barri l'anomenada *Ruta Martiana*, una oferta d'oci als bars del barri durant les hores del capvespre. Hi ha diferents opinions sobre aquest assumpte: n'hi ha que consideren que és una riquesa per a la zona i n'hi ha que es queixen del renou i de la brutor que genera.
- Pel que fa a la problemàtica del consum de substàncies tòxiques, s'hi localitzen diversos punts estratègics on alguns cotxes recullen persones per dur-los als llocs de venda. A més, també hi ha determinats llocs de consum d'alcohol i d'altres drogues, on es poden trobar xeringues en terra. En general s'observa un augment del consum de drogues al carrer; de fet, una droga que torna a ser present al barri és l'heroïna. Tot i així, el consum de drogues ha disminuït a mesura que s'ha anat reformant el barri.
- Hi ha una percepció que el consum de tabac entre els joves està molt normalitzat i socialment acceptat.

«Abans les sobredosis eren a diari, ara són ocasionals». *Infermera del Centre de Salut Escola Graduada*

- Tot i les reformes del barri, es continua concentrant l'exercici de la prostitució a la plaça de Sant Antoni, i també hi ha persones que dormen al carrer, concretament a la plaça del Mercadal. No obstant això, l'assumpte de la prostitució ha canviat perquè les persones que l'exerceixen ja no viuen al barri, sinó que hi venen només a exercir-la; per tant, no són usuàries del Centre de Salut Escola Graduada.
- A causa de la reforma, les dones majors que l'exerçien varen haver d'anar-se'n i reubicar-se a altres zones; algunes ho varen viure com un dol i d'altres molt positivament perquè els va permetre entrar a residències d'ancians.
- La prostitució també és diferent durant el dia respecte de la nit, i ha reaparegut el perfil de persona que exerceix la prostitució que també és drogoaddicta.

«Hi ha gent [de família] desestructurada que viu al carrer». *Policia de barri de Ciutat Antiga*

«A la plaça de Sant Antoni hi ha moltes queixes darrerament, hi ha més gent, la majoria no és del barri». *Policia de barri de Ciutat Antiga*

«Els veïnats han d'intentar conviure». *Casal Petit*

«Aquest perfil d'exclusió, són en un barri protegit que els proporciona qualsevol racó». *Educadors del CMSS Ciutat Antiga*

- Hi ha recursos localitzats al barri, com el Casal Petit i Metges del Món, amb els quals el Centre de Salut Escola Graduada participa fent educació per a la salut.

- A pesar de tots els canvis, al Centre de Salut continua acudint el mateix tipus de pacient, és a dir, la gent que ha viscut al barri tota la vida, de classe mitjana. Les persones migrades utilitzen el Centre de Salut com a servei d'urgència, ja que hi acudeixen molt poc a consultes amb cita prèvia. En canvi, les persones de classe alta no acudeixen al servei d'urgència del Centre de Salut, ja que disposen d'assegurança privada, però si que hi acudeixen a les consultes i fan sol·licituds d'assistència a domicili.
- Com que és una zona molt transitada de dia i el Centre de Salut està obert durant les 24 hores del dia, hi ha una gran demanda de persones desplaçades, que no pertanyen a aquesta ZBS però que fan ús del servei d'urgències.

Què ens falta?

- Amb relació al Centre de Salut Escola Graduada, es parla de la importància d'Admissió com a porta d'accés i que el tracte que s'hi dona no sempre és adequat.
- En canvi, es valora positivament que per a les extraccions per a analítiques es pugui acudir sense cita i també el tracte positiu, en general, dels professionals sanitaris.
- El personal mèdic del Centre de Salut esmenta l'impacte directe en la salut de la crisi econòmica que s'ha viscut els darrers anys, que es fa palesa amb menys sol·licituds d'incapacitat temporal i amb problemes en l'accés a fàrmacs que abans estaven subvencionats per la Seguretat Social.

«Tot està molt bé: tracte personal... tot». *Veïnada del barri*

«Amb el centre de salut no tenim problemes, però es podrien fer millores a la recepció. I de vegades observes una atenció poc amable: no són amables ni simpàtiques, sobretot quan renoves la targeta sanitària. S'ha d'entendre que hi ha saturació, però podrien millorar». *Casal Petit*

- Al barri hi falten espais esportius, espais verds i bancs per seure-hi, cosa que dificulta que algunes persones puguin sortir a caminar. S'hi han fet places, però els infants no hi poden jugar.

«L'Administració està abocada al turisme: els veïnats li sobram.» *Associació de Veïns Canamunt*

«El carrer de la Corderia és com una petita autopista: hi passen molts de cotxes, camions tot lo dia amunt i avall. L'autobús podria ser més petit». *Veïnada del barri*

- És important ressaltar la falta de lavabos públics, que fa que la gent faci les necessitats a qualsevol lloc i per això hi hagi una olor desagradable als carrers.
- La percepció general és que el barri està brut.

«Hi fan net, però sempre està brut». *Veïnada del barri*

- A part d'haver detectat un patró alimentari inadequat entre la població infantojuvenil, també s'ha observat en la població general per l'augment del menjar ràpid i precuinat, que té com a conseqüència l'increment dels casos d'obesitat i de risc cardiovascular.

«S'ha perdut l'hàbit de cuinar».

«Amb el problema econòmic, la base de l'alimentació és l'arròs i la pasta».

Educadors del CMSS Ciutat Antiga

Fora murada

Les entrevistes que es varen fer fora murada corresponen a representants del CMSS Estacions, del CEIP Escola Graduada, de l'IES Arxiduc Lluís Salvador i de l'Associació de Veïns Ses Veles.

Qui som?

- Els barris de fora murada estan molt poblats i, com que són molt a prop del centre, són considerats una zona de pas de persones que hi van a comprar, a fer feina o fer tràmits.
- A les avingudes s'ubiquen comerços de grans multinacionals i despatxos de professionals liberals.
- Cada vegada hi ha menys petit comerç i molts dels comerços obren i tanquen en períodes curts de temps.
- Els barris queden buits de gent quan els comerços tanquen. Igual que a dins murada, hi ha un barri de dia i un barri de nit.
- Han sorgit nous comerços, com ara locutoris —que darrerament van tancant a causa de la velocitat del canvi en les telecomunicacions— basars de preus reduïts, comerços de població xinesa i comerços de motos.

«Hi ha comerços que obren, que tanquen...». *Associació de Veïns Ses Veles*

- La població és heterogènia: des de persones que han viscut tota la vida als barris a persones novingudes, principalment d'Amèrica del Sud (hi destaquen les provinents de Bolívia).
- Hi ha una gran quantitat de població gran que viu tota sola; les persones grans han passat de viure al centre a viure fora murada.

«El 30 % de les persones viuen totes soles». *Associació de Veïns Ses Veles*

- Les associacions destaquen la falta de participació, que la població només es mou quan hi ha un problema.

«No fan pinya». *Associació de Veïns Ses Veles*

- El CEIP Escola Graduada és l'únic col·legi públic de la ZBS. Està ubicat al límit de dins murada però la majoria de l'alumnat ve de fora murada.
- La població de l'escola ha experimentat un canvi des de la remodelació que va suposar el Pla Mirall: la majoria de l'alumnat ara és estranger i hi destaca la població sudamericana.
- Hi ha molta mobilitat i canvis de domicili, que es fan palesos a l'escola, on hi ha molta mobilitat entre l'alumnat.
- A la zona destaquen edificis de fa cinquanta anys, alguna planta baixa i pisos de nova construcció. El barri està degenerant, està brut, les finques són velles i hi ha habitatges molt deixats i abandonats.

«Hi tenim molta de gent de pas». *Associació de Veïns Ses Veles*

- Es pot dir que no hi ha un sentiment de barri per culpa de la mobilitat. Les persones que viuen a prop de les avingudes es relacionen més amb el centre de Palma, ja que els ofereix la demanda que cerquen.

«És una zona molt a prop del centre, molt oberta entre barris». *Educadors del CMSS Estacions*

- S'està donant un canvi en les estructures familiars i en la situació socioeconòmica: famílies monoparentals, falta de recursos econòmics, augment de l'atur... Això fa que hi hagi un canvi en la manera de relacionar-se amb el barri.

Què feim?

- Quines accions es fan, quins actius hi ha, quines dinàmiques, relacionades amb la salut. Poden ser negatives també. Ser una zona que on es concentra la prostitució i la drogadoicció, podrien anar aquí.
- Hi ha molt de bars, això dona lloc a una diferència d'opinions, en si és un actiu positiu o negatiu. En aquest cas es va reflectir com a punts de trobada, però hi ha gent que troba que n'hi ha massa.

«Cada carrer té un bar, com a mínim». *Associació de Veïns Ses Veles*

- Hi ha un casal de joves i també un casal de barri que gestiona AMADIP, on es fan diferents activitats (ioga, ball...).
- També hi ha un carril bici que cada vegada s'empra més com a zona de pas per anar a fer feina al centre.
- El Parc de les Estacions és molt visitat.
- A la parròquia de Sant Alonso es treballen les emocions sobre diferents matèries amb un grup de dones.

- Es valora positivament el CEIP Escola Graduada com a actiu perquè és una escola oberta al barri, que entén que és una escola pública, no privada, i que ha de ser oberta i accessible. Hi ha espais familiars amb un projecte ecoambiental, on es fan activitats d'alimentació saludable.

«Tenim l'escola oberta a tota hora». *Directora del CEIP Escola Graduada*

- Els comerços han canviat molt: abans hi havia molts de comerços de gra, que s'han traslladat als polígons industrials.
- La gent d'aquests barris acudeix a comprar als mercats de l'Olivar i de Llevant.

Què ens falta?

- Pel que fa l'atenció sanitària, aquests barris queden dividit entre el CS Escola Graduada, el CS Pere Garau i el CS Emili Darder. Els veïnats consideren que aquest darrer els cau enfora.
- Es valora positivament el tracte que es dona al CS Escola Graduada, tot i que la majoria de comentaris negatius se centren en l'equip d'Admissió.

«A la porta, no totes les persones però algunes donen un tracte que podria ser més bo». *Associació de Veïns Ses Veles*

- No hi ha espais poliesportius.

«Hi ha un solar d'antigues cotxeres, on seria fabulós fer una pista de bàsquet». *Policia de barri de Ses Estacions*

- Al CEIP Escola Graduada es nota que ha baixat la participació en les activitats extraescolars.

«Al barri no hi ha res: l'Ajuntament el té abandonat». *CEIP Escola Graduada*

- Els hàbits alimentaris de la població infantil i juvenil són inadequats; en canvi, la població d'infants més petits compleix millor aquests hàbits. Es fa un repartiment d'aliments en xarxa.
- Els berenars no són saludables, perquè hi ha un alt consum d'aliments industrials, tant per problemes econòmics com per falta de temps.
- A l'IES Arxiduc Lluís Salvador no es venen brioixeria ni llepolies; en canvi, s'hi fan entrepanis i coques casolanes.

«En entrevistes a famílies s'ha detectat que necessiten pautes d'alimentació; a més, n'hi ha famílies que no poden fer menjar variat per problemes econòmics». *Educadors del CMSS Estacions*

«Mengen molt malament. Els tenim prohibit dur brics, no es poden dur sucs». *CEIP Escola Graduada*

«Si hi ha joves que no es poden pagar el berenar, l'AMPA els ho paga». *IES Arxiduc Lluís Salvador*

- Respecte de la població juvenil, els instituts de referència són l'IES Arxiduc Lluís Salvador i l'IES Ses Estacions, on es registre entre un 5 % i un 25 % d'absentisme escolar (tenen protocol d'absentisme).
- S'ha detectat algun cas d'embaràs adolescent.
- S'ha observat un important problema de tabaquisme entre la població jove, a més de consum d'alcohol i de cànnabis.
- També s'ha observat una higiene personal deficient.
- S'han donat casos d'autolesions.

«Hi ha molts de casos amb problemàtica de salut mental». *Educadors del CMSS Estacions*

- A l'IES Arxiduc Lluís Salvador hi ha policia tutor, que fa molta de feina amb els serveis socials.
- Es produeixen petits robatoris (mòbils, llibres...) i baralles, i es rastregen drogues al centre escolar.
- S'intenta fer mediació i es resolen el casos al centre mateix.
- L'associació de veïns de la zona del pont del tren no disposa de local.
- Als carrers hi ha excrements de cans i brutor diversa.

«No hi ha pipicà al parc». *Policia de barri de Ses Estacions*

- Pel que fa als renous, són els normals d'una ciutat.
- Hi ha persones sense sostre a la zona del Parc de les Estacions, que dormen al carrer i mengen a menjadors públics.

Actius en salut

Un actiu en salut és qualsevol factor o recurs que millora la capacitat de les persones, de les comunitats i de les poblacions per mantenir i preservar la salut i el benestar.

En data de juny 2017, en total hi havia 104 actius en salut a la ZBS Escola Graduada, classificats segons les categories següents, que es poden consultar a la web del Ministeri de Sanitat localizasalud.mscbs.es:

- Recursos d'organització.....31
- Recursos d'associacions.....16
- Recursos d'un espai.....27
- Comerç.....16
- Cultura.....14

Gràcies a tota la tasca comunitària que s'ha duit a terme els darrers anys i totes les activitats que s'han anat fent paral·lelament per altres serveis de la zona, es reprèn la feina de la plataforma Teixint Barris iniciada anys anteriors, amb la qual pretén donar resposta a les necessitats fins ara percebudes de la comunitat que atén.

Conclusions

- Es valora positivament que es tracta d'una zona amb història pròpia, ben comunicada, amb tradició i encant, però que a la vegada genera massificació i saturació de persones, cosa que suposa la pèrdua d'identitat i de comerços tradicionals i l'augment del cost de la vida.
- La zona de fora murada s'identifica com una zona de pas; la identitat és menor i, en conseqüència, l'activitat i la participació entre veïns es veu ressentida.
- S'observa una desigualtat marcada en els recursos i en els habitatges: grans cases i palaus i habitatges amb amuntegament; famílies amb recursos i suport i famílies soles, sense recursos i més desafavorides. Per tant, suposam que hi ha una gran desigualtat en matèria de salut. Per això proposaríem mesurar quantitativament la desigualtat de la Zona Bàsica de Salut Escola Graduada en aquest aspecte.
- En la part qualitativa cal remarcar la gran heterogeneïtat de la zona, un aspecte que es veu reforçat per les dades econòmiques extretes de l'Agència Tributària segons el codi postal. Per tant, es tracta d'una zona amb una gran desigualtat econòmica, que es fa palesa en la part social i tot el que això suposa.
- Dificultat a l'hora de coordinar-se amb els serveis i treballar amb la comunitat de fora murada, atesa la diferent zonificació dels serveis. Ens coordinam més amb els serveis de dins murada, a pesar que la població de fora murada suposa el 61 % de la nostra població. Hauríem de reflexionar sobre com arribar a aquesta població i com coordinar-nos amb els serveis de la zona de fora murada.
- Tal vegada l'elecció de les persones entrevistades ha suposat un biaix de selecció, molt intencional, però que consideram molt representativa.
- Hi ha un problema de registre a l'e-SIAP que ens afecta en matèria d'explotació de dades, en el qual, com a professionals, hem de treballar. A més, hi ha gran dificultat per aconseguir dades sobre salut, dades econòmiques i dades sobre l'atur. Seria interessant que s'explotassin més aquestes dades i que arribassin als serveis per poder orientar millor la feina que fan.
- Hi ha un gran percentatge d'ancians que viuen tot sols, tot i que en aquests moments són autònoms, però hi hem de treballar per prevenir les possibles complicacions i la falta d'autonomia que pugui arribar en un futur pròxim.

Els ancians tot sols que viuen dins murada tenen més possibilitats econòmiques que els que viuen fora murada. Mentre fèiem aquest diagnòstic i arran d'aquesta problemàtica, el CS Escola Graduada ha creat la iniciativa «El barri et cuida» amb la col·laboració d'altres entitats i la ciutadania. Paral·lelament, englobada en la plataforma de barri s'ha format una comissió de gent gran que coordina les entitats que treballen amb aquest col·lectiu. Per una altra banda, com a centre de salut hem d'incidir a treballar més el Programa d'Atenció Domiciliària i el de cronicitat.

- Totes les entrevistes alerten del problema d'alimentació en totes les edats. A més, els registres quantitius coincideixen amb l'augment d'aquest factor de risc.
- Aquest diagnòstic ens ha ajudat a augmentar la participació comunitària i la relació entre les diferents entitats de la zona.

- Falten infraestructures i espais públics, sobretot relacionats amb l'esport. Es demanden tant dins murada com fora murada. Els joves no són presents a la zona, no hi tenen un espai públic on poder expressar-se; per tant, no es programen activitats per a ells.
- Ens sorprèn que el Parc de la Mar no sigui un actiu en salut per a la gent de la zona, a pesar que és un parc de referència a Palma, atès que no s'anomena a cap de les entrevistes. Reflexionam que això podria ser degut a l'estat dels carrers que s'han de travessar per arribar-hi.
- Continuem observant un augment significatiu del preu dels habitatges de la zona, tant de venda com de lloguer, a pesar de les mesures que l'Ajuntament hagi pres, cosa que dificulta l'accés a l'habitatge de la població resident i fa que la pèrdua d'identitat del barri s'accentui.

Tot i que el procés de gentrificació està enfocat en el centre neuràlgic, a mesura que fèiem el diagnòstic hem observat que la gentrificació s'està expandint a altres barris de Palma (Santa Catalina, Pere Garau, Blanquerna, Balmes...).

S'organitzen activitats lúdiques de barri, en les quals la majoria de persones que hi participen són de fora de la zona, cosa que suposa un perjudici per als veïnats.

- Hi ha una percepció general que el barri està brut, tant dins murada com fora murada. Pensam podríem plantejar aquest assumpte a la taula d'entitats per poder comunicar-ho a l'Ajuntament i intentar obtenir uns resultats positius.
- En la piràmide d'estratificació poblacional basada en grups de morbiditat ajustats s'observa una base més ampla que la mitjana esperada; això vol dir que hi ha menys població de pacient crònics complexos i de pacients crònics avançats i més població sense cap malaltia crònica, amb la qual s'ha de treballar la prevenció i la promoció de la salut. Com a centre de salut hem de continuar fent activitats d'educació per a la salut per prevenir que augmentin els factors de risc cardiovasculars, a banda de programes de promoció de la salut per a gent sana.

Com a conclusió final, volem reflexionar sobre si realment arribam a la gent que ens necessita més o si estam caient en l'error de la llei de cures inverses (accedir a la població que menys ho necessita). Esperam que aquest document ens ajudi a reduir les desigualtats socials i aconseguir més equitat en matèria de salut.

Glossari

- **Freqüentació:** mitjana de visites per pacient i any amb el seu equip d'atenció primària.
- **Piràmide de grups de morbiditat ajustats:** piràmide que representa la cronicitat i la complexitat de l'estat de salut de la població.
- **Taxa d'envelliment:** nombre de persones de 65 anys o més dividit entre la població total, expressat en percentatge.
- **Taxa de dependència anciana:** nombre de persones de més de 64 anys dividit entre el nombre de persones de 16 a 64 anys, expressat en percentatge.
- **Taxa de dependència jove:** nombre de persones de 16 a 29 anys dividit entre el nombre de persones de 16 a 64 anys, expressat en percentatge.
- **Taxa de dependència:** nombre de persones de menys de 16 anys i de més de 64 anys dividit entre el nombre de persones de 16 a 64 anys, expressat en percentatge.
- **Taxa de joventut:** nombre de persones de 16 a 29 anys dividit entre la població total, expressat en percentatge.
- **Taxa de sobreenvelliment:** nombre de persones de 75 anys o més dividit entre la població total, expressat en percentatge.
- **Taxa de soledat anciana:** nombre d'unitats de convivència unipersonals de 65 anys o més dividit entre el nombre de persones de 65 anys o més, expressat en percentatge.
- **Taxa de soledat dels joves:** nombre d'unitats de convivència unipersonals de població de 16 a 29 anys dividit entre el nombre de persones de 16 a 29 anys, expressat en percentatge.
- **Taxa de substitució:** nombre de persones de 16 a 29 anys dividit entre el nombre de persones de 50 a 64 anys.
- **Taxa infantil:** nombre de persones fins a 15 anys dividit entre la població total, expressat en percentatge.

Fonts consultades

Ajuntament de Palma. Padró municipal d'habitants. Dades de 2017 referides a la ZBS Escola Graduada

BESTARD, Bartomeu. *Cròniques de Palma*. Palma: Ajuntament de Palma, 2011.

www.palma.cat/portal/PALMA/RecursosWeb/DOCUMENTOS/1/1_114761_2.pdf [Consulta: 11 juny 2019].

CONSELLERIA DE SALUT. *Guia per a l'elaboració del mapa d'actius en salut de les Illes Balears*. Palma:

Govern de les Illes Balears, s/d. e-avac.caib.es/documents/mapa_d_actius_en_salut.pdf [Consulta: 11 juny 2019].

FRANQUESA, Jaume. *Urbanismo neoliberal, negocio inmobiliario y vida vecinal: el caso de Palma*.

Palma: Icaria, 2013.

GERENCIA DEL ÁREA DE SALUD DE BADAJOZ. *Análisis de la situación de salud: Zona de Salud «El Progreso»*. Badajoz: Junta de Extremadura, 2006.

www.areasaludbadajoz.com/images/datos/atencion_primaria/documentos/centros_salud/Analisis_de_Salud_EL_Progreso.pdf [Consulta: 11 juny 2019].

GOBIERNO DEL PRINCIPADO DE ASTURIAS. *Observatorio de Salud en Asturias* [en línia].

www.obsaludasturias.com/obsa [Consulta: 11 juny 2019].

GOFÍN SERRAROLS, Jaime. *Aproximación al conocimiento de la comunidad en atención primaria: guía de recogida de datos para el examen preliminar de la situación de salud de una comunidad*.

Barcelona: EdiDe, 1996.

Lotersztain M, Zorat M, Lecouna M, Motta M. Uso del método de *rapid appraisal* para identificar las necesidades percibidas en un barrio de clases bajas de la ciudad de Buenos Aires. *Atención Primaria*

26(10):690–692. www.elsevier.es/es-revista-atencion-primaria-27-pdf-S0212656700787531

[Consulta: 11 juny 2019].

SEU ELECTRÒNICA DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS. *Reconeixement de la situació de dependència i del dret a les prestacions del sistema* [en línia]. www.caib.es/seucaib/ca/tramites/tramite/1199162

[Consulta: 11 juny 2019].

SOCIEDAD ESPAÑOLA DE MEDICINA DE FAMILIA Y COMUNITARIA. *¿Cómo iniciar un proceso de intervención y participación comunitaria desde un centro de salud?: de las reflexiones a las primeras intervenciones*.

Madrid, s/d. www.obsaludasturias.com/obsa/wp-content/uploads/recomendacionesPACAP1.pdf

[Consulta: 11 juny 2019].

G CONSELLERIA
O SALUT I CONSUM
I GERÈNCIA ATENCIÓ
B PRIMÀRIA MALLORCA